

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2022. gada 30. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 93/13/EEK – Patēriņa kredīts – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – 6. panta 1. punkts – Pārbaude pēc savas ierosmes – Atteikums izdot maksājuma rīkojumu tāda prasījuma gadījumā, kas ir balstīts uz negodīgu noteikumu – Sekas attiecībā uz līguma noteikuma negodīgumu – Tiesības uz kompensāciju – Līdzvērtības un efektivitātes principi – Pēc savas ierosmes veikta kompensācija

Lietā C-170/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sofiyski rayoneni sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija) iesniedza ar 2021. gada 15. marta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 15. martā, tiesvedībā

Profi Credit Bulgaria EOOD

pret

T.I.T.,

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs S. Rodins [*S. Rodin*], tiesneses L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*] (referente),

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Profi Credit Bulgaria EOOD* vārdā – *I. Peneva*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *E. Georgieva*, kā arī *N. Ruiz García*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 6. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp saskaņā ar Bulgārijas tiesībām dibinātu finanšu iestādi *Profi Credit Bulgaria EOOD* (turpmāk tekstā – “PCB”) un patērētāju T.I.T. saistībā ar lūgumu izdot rīkojumu samaksāt naudas parādu, piemērojot starp pamatlietas dalībniekiem noslēgtu patēriņa kredītlīgumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums ar tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

Bulgārijas tiesības

GPK

- 4 *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilprocesa kodekss, turpmāk tekstā – “GPK”) 410. pantā ir noteikts:

“(1) Pieteicējs var lūgt izdot maksājuma rīkojumu:

1. saistībā ar naudas prasījumiem vai prasījumiem par atvietojamām lietām, ja prasījums ir piekritīgs *Rayonen sad* [rajona tiesai];

[..].

(3) Ja prasījums izriet no patērētāju līguma, pieteikumam ir jāpievieno līgums, ja tas ir noformēts rakstveidā, kopā ar visiem pielikumiem un grozījumiem, kā arī iespējamiem attiecīgajiem Vispārējiem darījumu noteikumiem.”

- 5 Saskaņā ar *GPK* 411. pantu:

“(1) Pieteikums ir jāiesniedz *Rayonen sad* [rajona tiesai], kuras rajonā atrodas parādnieka pastāvīgā vai juridiskā adrese; šī rajona tiesa triju dienu laikā pēc savas ierosmes pārbauda teritoriālo piekritību. [..]

(2) Tiesa izvērtē pieteikumu sagatavošanās sēdē un 1. punktā noteiktajā termiņā izdod maksājuma rīkojumu, izņemot šādus gadījumus:

1. ja šis pieteikums neatbilst [šī kodeksa] 410. panta prasībām un pieteicējs nenovērš kļūdas triju dienu laikā no attiecīga paziņojuma saņemšanas;
2. pieteikums ir pretrunā likumam vai morālei;
3. prasījums ir pamatots ar negodīgu patērētāju līguma noteikumu vai ir pamatotas aizdomas par tāda esamību;

[..].

(3) Ja pieteikums tiek apmierināts, tiesa izdod maksājuma rīkojumu, kura kopija tiek izsniegta parādniekam.”

6 Saskaņā ar *GPK* 413. panta 2. punktu rīkojumu, ar kuru pilnībā vai daļēji tiek noraidīts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu, pieteicējs var pārsūdzēt ar sūdzību, kuras kopija nav jāizsniedz [parādniekam].

7 *GPK* 414. panta 1. un 2. punkts ir formulēts šādi:

“(1) Parādnieks rakstveidā var iesniegt iebildumus par maksājuma rīkojumu vai tā daļām. Šie iebildumi nav jāpamato, izņemot šī kodeksa 414a. pantā minētajos gadījumos.

(2) Iebildumi ir jāiesniedz mēneša laikā no rīkojuma izsniegšanas dienas. Šo termiņu nevar pagarināt.”

8 *GPK* 422. pantā ir noteikts:

“(1) Prasība par prasījuma konstatēšanu ir uzskatāma par celtu tad, kad ir iesniegts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu, ja ir ievērots 415. panta 4. punktā noteiktais termiņš.

(2) Izņemot šī kodeksa 420. pantā minētos gadījumus, prasības celšana saskaņā ar 1. punktu neaptur atļauto pagaidu izpildi.

(3) Ja ar galīgu spriedumu prasība tiek noraidīta, izpilde tiek apturēta [..].

(4) Netiek izdots reversas izpildes rīkojums, ja prasība tiek noraidīta tādēļ, ka prasījums nav piedzenams.”

ZZD

9 *Zakon za zadalzhenyata i dogovorite* (Likums par saistībām un līgumiem) (DV Nr. 275, 1950. gada 22. novembris), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “*ZZD*”), 76. pantā ir paredzēts:

“(1) Persona, kas vienai un tai pašai personai ir parādā vairākus viena veida maksājumus, ja izpilde nav pietiekama visu prasījumu segšanai, var noteikt, kurus no tiem tā sedz. Ja persona to nenosaka, tiek segts tas prasījums, kurš šo personu apgrūtina visvairāk. Ja ir vairāki vienādā mērā

apgrūtinoši prasījumi, tiek segts vecākais prasījums, un, ja visi prasījumi ir radušies vienā laikā, katrs prasījums tiek segts proporcionāli.

(2) Ja izpilde nav pietiekama procentu, izmaksu un galvenā prasījuma segšanai, vispirms tiek segtas izmaksas, pēc tam procenti un visbeidzot galvenais prasījums.”

ZPK

- 10 2010. gada 18. februāra *zakon za potrebitelskiya kredit* (Likums par patēriņa kredītu) (DV Nr. 18, 2010. gada 5. marts, 2. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “ZPK”), 9. panta 1. punktā ir noteikts:

“Patēriņa kredītlīgums ir līgums, ar ko kreditors piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu aizdevuma, atlikta maksājuma vai citas līdzīgas finansēšanas iespējas veidā, izņemot līgumus par atkārtotu pakalpojumu sniegšanu vai tāda paša veida preču piegādi, ja patērētājs veic daļējus maksājumus par šiem pakalpojumiem vai precēm to sniegšanas vai piegādes laikā.”

- 11 ZPK 10.a pantā ir noteikts:

“(1) Kreditors drīkst pieprasīt no patērētāja maksas un komisijas naudas par papildu pakalpojumiem, kuri ir saistīti ar patēriņa kredītlīgumu.

(2) Kreditors nedrīkst pieprasīt maksas vai komisijas naudas par darbībām, kas saistītas ar kredīta izmaksāšanu un pārvaldību.

(3) Maksas un/vai komisijas naudas par vienu un to pašu darbību kreditors drīkst pieprasīt tikai vienreiz.

(4) Patēriņa kredītlīgumā skaidri un nepārprotami ir jānosaka veids, summa un darbība, par ko tiek prasītas maksas un/vai komisijas naudas.”

- 12 ZPK 19. pantā ir paredzēts:

“[.]

(4) Gada procentu likme nedrīkst būt lielāka par pieckāršu likumisko nokavējuma procentu likmi Bulgārijas levās (BGN) vai citā valūtā, kas noteikta ar Bulgārijas Republikas Ministru padomes lēmumu.

(5) Nav spēkā līguma noteikumi, kas ir plašāki, nekā noteikts 4. punktā.

(6) Maksājumiem, kas izriet no līgumiem, kuri ietver saskaņā ar 5. punktu par spēkā neesošiem atzītus noteikumus, summas, kas samaksātas, pārsniedzot 4. punktā noteikto sliekšni, tiek ieskaitītas turpmākajos kredīta maksājumos.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 13 PCB iesniedza iesniedzējtiesā pieteikumu izdot maksājuma rīkojumu saskaņā ar *GPK* 410. pantu attiecībā uz Bulgārijas valstspiederīgo T.I.T. (turpmāk tekstā – “attiecīgais patērētājs”), lai viņš samaksātu naudas parādu, ko veido pamatsumma, līgumiskie procenti, atlīdzība par papildu pakalpojumu paketes pirkumu un nokavējuma procentus, piemērojot 2017. gada 29. decembrī starp pamatlietas dalībniekiem noslēgto patēriņa kredītlīgumu. Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm šāda maksājuma rīkojuma izdošanas procedūra līdz tā izdošanai ir vienkārša.
- 14 Atbilstoši šim patēriņa kredītlīgumam attiecīgais patērētājs, saskaņā ar *PCB* teikto, pēc vienpadsmit ikmēneša maksājumiem tālākos maksājumus bija pārtraucis, un viņam tika paziņots, ka attiecīgais patēriņa kredīts ir kļuvis priekšlaicīgi izpildāms.
- 15 Konstatējusi, ka minētā patēriņa kredītlīguma noteikums par atlīdzību par papildu pakalpojumu paketes pirkumu ir negodīgs, iesniedzējtiesa uzskatīja, ka lūgums izdot maksājuma rīkojumu daļā par šīs atlīdzības samaksu ir jānoraida, pamatojoties uz *GPK* 411. panta 2. punkta 3. apakšpunktu. Turklāt šī tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar *ZZD* 76. panta 2. punktu attiecīgā patērētāja jau samaksātā summa ir jāieskaita līgumisko procentu un pamatsummas atmaksai, līdz ar to esot tikuši veikti 17 procentu maksājumi, kā arī 16 pamatsummas maksājumi un daļa no šīs pamatsummas septiņpadsmitā maksājuma.
- 16 Līdz ar to ar 2020. gada 9. novembra rīkojumu iesniedzējtiesa saistībā ar attiecīgo patērētāju izdeva maksājuma rīkojumu, piemērojot to pašu patēriņa kredītlīgumu, saskaņā ar kuru viņam *PCB* bija jāatmaksā šīs tiesas pārrēķinātā summa, pēc savas ierosmes ieskaitot *PCB* jau veiktos maksājumus no *PCB* norādītā prasījuma summas.
- 17 *PCB* par šo rīkojumu cēla prasību *Sofyiski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija). 2021. gada 16. februāra rīkojumā, pirmkārt, šī tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar *GPK* 411. panta 2. punkta 3. apakšpunktu pirmās instances tiesai bija jānoraida pieteikums izdot maksājuma rīkojumu, jo pieteikums izdot šo rīkojumu esot bijis pamatots ar negodīgu noteikumu, kas ir ietverts ar patērētāju noslēgtā līgumā, un tā to varēja darīt pēc savas ierosmes un parādnieka iebildumi šajā ziņā nebija nepieciešami. Būtībā apelācijas tiesa apstiprināja negodīga noteikuma esamību aplūkotajā patēriņa kredītlīgumā.
- 18 Otrkārt, *Sofyiski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) uzskatīja, ka pārējā daļā iesniegtā apelācijas sūdzība ir pamatota. Tā tostarp minēja, ka, sadalīdama patērētāja maksājumus procentu un pamatsummas atmaksai saskaņā ar *ZZD* 76. panta 2. punktu, pirmās instances tiesa esot pārsniegusi savas pilnvaras saistībā ar maksājuma rīkojuma izdošanu. Proti, saskaņā ar *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija) judikatūru maksājuma rīkojuma procedūras, kas pamatota ar *GPK* 410. pantu, mērķis esot nevis konstatēt attiecīgā prasījuma esamību, bet tikai pārbaudīt, vai šis prasījums tiek apstrīdēts. Savukārt apgalvotā prasījuma esamības pārbaude būtu jāveic tiesvedībā par fakta konstatēšanu, kas sāka pēc attiecīgā kreditora lūguma, saskaņā ar *GPK* 422. pantu gadījumā, ja attiecīgais parādnieks īstenotu savas tiesības iebilst pret rīkojumu saskaņā ar *GPK* 414. pantu.
- 19 Tātad apelācijas tiesa daļēji atcēla iesniedzējtiesas 2020. gada 9. novembra rīkojumu, apstiprinot vienīgi prasības noraidīšanu, ciktāl tā attiecās uz konkrēto atlīdzību par attiecīgo papildpakalpojumu paketes pirkumu, jo tā bija balstīta uz noteikumu, kas tika uzskatīts par

negodīgu. Šī apelācijas tiesa pēc tam noteica attiecībā uz *PCB* saskaņā ar *GPK* 410. pantu izdot rīkojumu samaksāt visas pārējās pieprasītās summas un nosūtīja lietu atpakaļ iesniedzējtiesai kā pirmās instances tiesai maksājuma rīkojuma izdošanai.

- 20 Šaubīdamās par to, kā rīkoties, iesniedzējtiesa norāda – ja tādā gadījumā, kāds ir aplūkotais, tiktu atzīts, ka attiecīgais patērētājs ir atmaksājais atlīdzību saskaņā ar patēriņa kredītīgumā ietvertu negodīgo noteikumu, [un] ka, lai izvairītos no šī noteikuma piemērošanas, tiesa pēc savas ierosmes veic ieskaitu, pēc analogijas piemērodama *ZPK* normas, proti, *ZPK* 19. panta 6. punktu, to skatot kopā ar *ZZD* 76. panta 2. punktu, šim patērētājam nebūtu jāiesniedz iebildumi saskaņā *GPK* 414. pantu vai jāceļ tiesā prasība, atsaucoties uz savām tiesībām uz kompensāciju.
- 21 Tātad gadījumā, ja ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu valsts tiesai būtu atļauts daļēji atteikties izdot maksājuma rīkojumu, būtu jānosaka, vai saskaņā ar šo tiesību normu šai tiesai pēc savas ierosmes ir jāizdara visi secinājumi par attiecīgā noteikuma negodīgumu un pēc savas ierosmes ir jāveic ieskaits vai arī tai, gluži pretēji, ir jāņem vērā augstākas instances tiesas judikatūra, kurā, neraugoties uz konstatējumu par to, ka aplūkotajā kredītīgumā ir ietverts negodīgs noteikums, tiek noteikts izdot maksājuma rīkojumu un tiek noraidīts pieteikums par šāda rīkojuma izdošanu tikai tajā daļā, kas attiecas uz prasītajām summām uz šī negodīgā noteikuma pamata, neparedzot kompensācijas iespēju. Iesniedzējtiesa šajā ziņā precizē, ka tā uzdod šo jautājumu efektīvas patērētāju tiesību aizsardzības līdzekļu nodrošināšanas kontekstā, jo saskaņā ar Bulgārijas tiesībām tiesas veikts prasījumu ieskaits ir pieļaujams tikai tad, ja tas tiek īstenots kā subjektīvas tiesības. Savukārt to varot veikt tikai pēc savas ierosmes izņēmuma kārtā saskaņā ar *ZPK* 19. panta 6. punktu.
- 22 Šādos apstākļos *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
 - “1) Vai Direktīvas [93/13] 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesvedībās, kurās parādnieks nepiedalās līdz tiesas izdota maksājuma rīkojuma brīdim, tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda līguma noteikuma negodīgums un, ja ir aizdomas par negodīgumu, šis noteikums nav jāpiemēro?
 - 2) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai valsts tiesai ir pilnībā jāatsakās pieņemt tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt maksājumu, ja daļa no prasījuma ir balstīta uz negodīgu līguma noteikumu, kas arī veido izvirzīta prasījuma apmēru?
 - 3) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši un uz otro – noliedzīgi, vai valsts tiesai ir jāatsakās pieņemt tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots veikt maksājumu, attiecībā uz to prasījuma daļu, kas ir balstīta uz negodīgo noteikumu?
 - 4) Ja uz trešo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai, un apstiprinošas atbildes gadījumā – ar kādiem nosacījumiem, tiesai pēc savas ierosmes ir jāņem vērā noteikuma negodīgā rakstura sekas, ja ir informācija par maksājumu, kas balstīts uz to, tostarp ieskaitot šo maksājumu citos, nesamaksātajos parādos, kas izriet no līguma?
 - 5) Ja uz ceturto jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai valsts tiesai ir saistoši augstākas instances norādījumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām ir obligāti pārbaudītajai instancei, ja tajos netiek ņemtas vērā noteikuma negodīgā rakstura sekas?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 23 Pirmkārt, *PCB* apšaubā pirmā jautājuma pieņemamību, pamatojoties uz to, ka Tiesa 2018. gada 13. septembra spriedumā *Profi Credit Polska* (C-176/17, EU:C:2018:711) ir nospriedusi, ka ar Direktīvu 93/13 patērētājam piešķirto tiesību efektīva aizsardzība var tikt garantēta tikai ar nosacījumu, ka attiecīgās valsts procesuālā sistēmā maksājuma rīkojuma procedūras ietvaros tiek pieļauts tostarp pēc savas ierosmes pārbaudīt ar patērētāju noslēgtā līgumā ietvertu noteikumu iespējamo negodīgumu.
- 24 Šajā ziņā jāatgādina – no vienas puses, pat tad, ja attiecīgais tiesību jautājums ir izspriests Tiesas judikatūrā, valstu tiesām joprojām ir tiesības vērsties Tiesā, ja tās to uzskata par lietderīgu, un tas, ka interpretēt lūgtās tiesību normas Tiesa jau ir interpretējusi, neliedz Tiesai spriest no jauna (spriedums, 2018. gada 6. novembris, *Bauer* un *Willmeroth*, C-569/16 un C-570/16, EU:C:2018:871, 21. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 25 No otras puses, pastāvīgās judikatūras atziņa ir, ka LESD 267. pantā noteiktās sadarbības starp Tiesu un valstu tiesām procedūras ietvaros tikai valsts tiesa, kura izskata strīdu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir tā, kas, ņemot vērā lietas īpatnības, izvērtē gan to, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, gan to, cik atbilstīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tāpēc, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj (spriedums, 2018. gada 6. novembris, *Bauer* un *Willmeroth*, C-569/16 un C-570/16, EU:C:2018:871, 23. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 26 Otrkārt, attiecībā uz *PCB* apgalvojumu, ka iesniedzējtiesa nav konstatējusi Bulgārijas tiesību nesaderību ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu, kura interpretācija tiek lūgta, bet gan ir vēsta uz to, lai interpretētu šo tiesību normas, ir jānorāda, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šī tiesa šaubās par šīs tiesību normas interpretāciju, lai noskaidrotu, vai tai saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu ir jāatturas no valsts tiesiskā regulējuma piemērošanas, kā to ir interpretējusi augstākstāvoša tiesa un kuras judikatūra tai ir jāievēro.
- 27 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, tostarp pirmais jautājums, ir pieņemams.

Par lietas būtību

Par pirmo, otro un trešo jautājumu

- 28 Ar pirmo, otro un trešo jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kura izskata pieteikumu izdot maksājuma rīkojumu, un ja parādnieks–patērētājs procedūrā nepiedalās līdz šī maksājuma rīkojuma izdošanai, šai tiesai pēc savas ierosmes nav jāpiemēro šī patērētāja līguma, kas noslēgts starp šo patērētāju un attiecīgo pakalpojumu sniedzēju, negodīgais noteikums, ar kuru ir pamatota daļa no minētā parāda, un vai šādā gadījumā šai tiesai ir iespēja šo pieteikumu noraidīt tikai daļēji.

- 29 Saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.
- 30 Šī ir imperatīva norma, kas ir vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, kas līgumā nodibināts starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar patiesu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo u.c.*, C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 55. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 31 Šajā nolūkā, pirmkārt, valsts tiesai atbilstoši tās tiesībās ietvertajiem nosacījumiem pēc savas ierosmes ir jāizvērtē Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgais raksturs un tā piemērošana ir jāizslēdz, lai šis noteikums attiecīgajam patērētājam neradītu saistošas sekas, izņemot, ja šis patērētājs pret to iebilst (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 26. marts, *Abanca Corporación Bancaria* un *Bankia*, C-70/17 un C-179/17, EU:C:2019:250, 52. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 32 Šajā ziņā ir jāatgādina – ja valsts tiesa, šādi rīkodamās, kompensē nelīdzsvarotību starp patērētāju un piegādātāju, tas norisinās ar nosacījumu, ka tās rīcībā ir nepieciešamie juridiskie un faktiskie elementi, lai to izdarītu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 13. septembris, *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 42. punkts un tajā minētā judikatūra). No tā izriet, ka valsts tiesai konkrētajā gadījumā – ja attiecīgais patērētājs nav iesniedzis iebildumus – un pēc savas ierosmes būs jāveic pierādījumu savākšanas pasākumi, lai papildinātu lietas materiālus, lūdzot lietas dalībniekiem saskaņā ar sacikstes principu sniegt tai papildinformāciju (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2020. gada 26. novembris, *DSK Bank* un *FrontEx International*, C-807/19, EU:C:2020:967, 52. un 54. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 33 Tas pats ir spēkā arī attiecībā uz maksājuma rīkojuma procedūru (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 13. septembris, *Profi Credit Polska*, C-176/17, EU:C:2018:711, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Otrkārt, saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā nav prasīts, lai valsts tiesa papildus par negodīgu atzītajam noteikumam atceltu arī noteikumus, kas par tādiem nav atzīti (spriedums, 2021. gada 29. aprīlis, *Bank BPH*, C-19/20, EU:C:2021:341, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Šīs tiesību normas mērķis, it īpaši tās teikuma otrā daļa, ir nevis atcelt visus līgumus ar negodīgiem noteikumiem, bet atjaunot līdzsvaru starp pusēm, izslēdzot par negodīgiem uzskatāmo noteikumu piemērošanu un principā saglabājot pārējo attiecīgā līguma noteikumu spēkā esamību. Šim līgumam principā jāturpina pastāvēt bez jebkādam izmaiņām, izņemot tās, kas izriet no netaisnīgu noteikumu atcelšanas. Tādējādi minētais līgums var tikt saglabāts, ja vien saskaņā ar valsts tiesību normām šāda paša līguma pastāvēšana bez negodīgajiem noteikumiem ir juridiski iespējama (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 7. augusts, *Banco Santander* un *Escobedo Cortés*, C-96/16 un C-94/17, EU:C:2018:643, 75. punkts, kā arī 2021. gada 29. aprīlis, *Bank BPH*, C-19/20, EU:C:2021:341, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 36 Šajā kontekstā Tiesa turklāt ir nospriedusi, ka minētā tiesību norma nepieļauj tādu valsts tiesību normu, kas ļauj valsts tiesai papildināt attiecīgo līgumu, pārskatot noteikuma, kura negodīgumu tā ir konstatējusi, saturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 26. marts, *Abanca Corporación Bancaria* un *Bankia*, C-70/17 un C-179/17, EU:C:2019:250, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 37 No iepriekš minētā izriet, ka valsts tiesa, kas izskata pieteikumu izdot maksājuma rīkojumu, pamatojoties uz patēriņa kredītlīgumu ar negodīgu noteikumu, varēs apmierināt šo pieteikumu, vienlaikus nepiemērodama šo noteikumu, ar nosacījumu, ka šis līgums var turpināt pastāvēt bez jebkādam citām izmaiņām, pārskatīšanas vai papildinājumiem, un tas ir jāpārbauda šai tiesai. Šādā gadījumā minētajai tiesai ir jābūt iespējai noraidīt minēto pieteikumu tikai attiecībā uz to prasījumu daļu, kas izriet no minētā noteikuma, ja tos var nošķirt no pārējās pieteikuma daļas.
- 38 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo, otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu, lai gan parādnieks–patērētājs nepiedalās procedūrā līdz šī maksājuma rīkojuma izdošanai, pēc savas ierosmes ir jānoraida negodīga noteikuma piemērošana tādā kredītlīgumā, kas ir noslēgts starp šo patērētāju un attiecīgo pakalpojumu sniedzēju, pamatojoties uz kuru ir balstīta daļa no minētā parāda. Šādā gadījumā šai tiesai ir iespēja daļēji noraidīt šo pieteikumu ar nosacījumu, ka šis līgums var turpināt pastāvēt bez jebkādam citām izmaiņām, pārskatīšanas vai papildinājumiem, un tas ir jāpārbauda minētajai tiesai.

Par ceturto jautājumu

- 39 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā valsts tiesai, kurā ir iesniegts pieteikums izdot maksājuma rīkojumu, ir noteikts pienākums pēc savas ierosmes izsecināt patēriņa kredītlīguma noteikuma negodīgo raksturu, ja tas ir bijis pamats samaksai, un tādējādi tai pēc savas ierosmes ir jāveic ieskaits starp šo maksājumu un saskaņā ar šo līgumu maksājamo atlikumu.
- 40 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda – ja šis pienākums valsts tiesai ir noteikts saskaņā ar šīs direktīvas 6. pantu, attiecīgajam patērētājam vairs nebūtu jāsāk atsevišķa tiesvedība, lai atsauktos uz savām tiesībām uz kompensāciju.
- 41 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesai saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu ir jāizdara secinājumi, kuri saskaņā ar valsts tiesībām izriet no konstatējuma par noteikuma negodīgo raksturu, lai nodrošinātu, ka patērētājam tas nav saistošs (spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Asbeek Brusse* un *de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, 49. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Šāds pienākums, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 31. punktā, nozīmē, ka šai tiesai nav jāpiemēro noteikums, kurš ir uzskatāms par negodīgu, lai šis noteikums nerada saistošas sekas patērētājam.
- 42 Tā kā šāds noteikums principā ir jāuzskata par tādu, kas nekad nav pastāvējis, un tāpat tas nevar radīt sekas šim patērētājam, valsts tiesas pienākums nepiemērot negodīgu līguma noteikumu, kas uzliek pienākumu samaksāt summu, principā šīs summas kontekstā rada atbilstošas atlīdzinošas sekas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo u.c.*, C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 61. un 62. punkts).

- 43 Šajā kontekstā Tiesa uzskatīja, ka dalībvalstīm, izmantojot savas valsts tiesības, ir jānosaka kārtība, kādā ir konstatēts līgumā atrodamā noteikuma negodīgais raksturs un ir iestājušās šī konstatējuma konkrētās tiesiskās sekas. Tomēr šim konstatējumam ir jāļauj atjaunot tiesisko un faktisko situāciju, kāda būtu bijusi attiecīgajam patērētājam, ja nebūtu bijis šī negodīgā noteikuma, jo īpaši nosakot tiesības uz to priekšrocību atgūšanu, kuras attiecīgais pakalpojumu sniedzējs, pamatojoties uz negodīgu noteikumu, ir nepamatoti ieguvis, radot zaudējumus patērētājam. Šāds Direktīvā 93/13 patērētājiem garantētās aizsardzības regulējums valsts tiesībās nedrīkst aizskart šīs aizsardzības būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c., C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 65. un 66. punkts).
- 44 Lai gan dalībvalstīm tādējādi saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu ir pienākums savās valsts tiesībās paredzēt procesuālos noteikumus, kas ļauj nodrošināt minēto tiesību uz atlīdzinājumu ievērošanu, no tā tomēr neizriet pienākums šīs pašas tiesības īstenot, pieprasot kompensāciju, ko pēc savas ierosmes nosaka valsts tiesa, lai gan tai ir pienākums nepiemērot negodīgo noteikumu.
- 45 No tā izriet, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, saskaņā ar kuru tiesai, kura izskata pieteikumu izdot maksājuma rīkojumu, ir jānoraida šis pieteikums, ciktāl tas ir balstīts uz negodīgu noteikumu, bet tai nav atļauts pēc savas ierosmes veikt ieskaitu starp maksājumiem, kuri veikti uz šī noteikuma pamata, un nesamaksāto atlikumu, un tādējādi tas, ka parādniekam, kurš nepiedalās maksājuma rīkojuma procedūrā, nav jāsāk atsevišķs process, lai īstenotu savas tiesības uz pilnīgu atlīdzinājumu, principā nav pretrunā Direktīvas 93/13 6. pantam.
- 46 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no Savienības tiesībām izrietošu tiesību aizsardzības kārtībai, ko dalībvalstis nosaka saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, ir jāatbilst divkāršam nosacījumam – tā nedrīkst būt nelabvēlīgāka par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un Savienības tiesībās patērētājiem piešķirto tiesību īstenošanu nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt (efektivitātes princips) (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 18. februāris, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 47 Pirmkārt, runājot par līdzvērtības principu, jānorāda, ka saskaņā ar iekšējo tiesību stāvokli, kāds tas ir aprakstīts līgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, ZPK 19. panta 6. punkts paredz ieskaitu pēc savas ierosmes, ja noteikums nav spēkā saskaņā ar ZPK 19. panta 5. punktu, saistībā ar maksājumiem, kuri veikti saskaņā ar noteikumu, kas pārsniedz kredīta izmaksu gada likmes sliksni, kā tas ir definēts minētā likuma 19. panta 4. punktā. Iesniedzējtiesas skatījumā šī 19. panta 6. punkta piemērošana pēc analogijas, to skatot kopsakarā ar ZZD 76. pantu, maksājuma rīkojuma izdošanas procesā, kas daļēji balstīts uz negodīgu noteikumu, ļaujot arī veikt ieskaitu pēc savas ierosmes, it īpaši attiecībā uz maksājumiem, kas ir veikti uz šī noteikuma pamata, un tādējādi attiecīgajam patērētājam neesot jāsāk atsevišķs process, lai atgūtu nepamatoti samaksātās summas. Tomēr, tā kā, atbildot uz Tiesas šajā ziņā uzdotu informācijas pieprasījumu, iesniedzējtiesa ir norādījusi, pirmkārt, ka pastāv pretrunīga judikatūra attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem valsts tiesai ir pienākums rīkojuma procesa ietvaros veikt ieskaitu pēc savas ierosmes, ja tiek konstatēts tāds negodīgs noteikums, kāds ir paredzēts ZPK 19. panta 6. punktā, un, otrkārt, ka pastāv atšķirīga judikatūra par šīs tiesību normas piemērošanas pēc analogijas likumību, lai veiktu ieskaitu pēc savas ierosmes gadījumā, kurā ir pamats piemērot ne tikai ZPK 19. panta 4. punktu, Tiesas rīcībā nav pietiekošas informācijas, lai izvērtētu, vai ir ievērots līdzvērtības princips. Tātad valsts tiesai, kurai vienīgajai var būt tiešas zināšanas par

tiesību uz atmaksu procesuālo kārtību savā valsts tiesību sistēmā, ir jāpārbauda, vai šis princips ir ievērots, ņemot vērā šo procesuālo normu mērķi, pamatu un šis procesuālās kārtības būtiskās sastāvdaļas.

- 48 Otrkārt, runājot par efektivitātes principu, no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas un it īpaši no informācijas par *GPK 410.* panta interpretāciju judikatūrā, saskaņā ar kuru attiecīgā prasījuma esamības pārbaude neietilpst tiesas kompetencē, kad tā izskata pieteikumu par maksājuma rīkojumu, un līdz ar to uzliek attiecīgajam patērētājam pienākumu savu tiesību uz pilnīgu atlīdzinājumu, kas izriet no Direktīvas 93/13 6. panta, īstenošanai sākt atsevišķu tiesvedību, neizriet, ka šis pants padara neiespējamu vai pārmērīgi grūtu šo tiesību īstenošanu, lai gan šis pienākums prasa attiecīgā parādnieka aktīvu darbību un uz sacikstes principu balstītas tiesvedības turpināšanos. Tādējādi nešķiet, ka minētie procesuālie noteikumi paši par sevi Savienības tiesībās piešķirto tiesību uz atlīdzinājumu īstenošanu padara neiespējamu vai pārmērīgi grūtu, tomēr tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Turklāt šajā ziņā ir jāatgādina, ka efektivitātes principa ievērošana nevar būt tik plaša, lai pilnībā kompensētu absolūtu attiecīgā patērētāja pasivitāti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 56. punkts).
- 49 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi – lai gan šajā tiesību normā valsts tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rīkojumu, ir noteikts pienākums izsecināt visu, kas saskaņā ar valsts tiesībām izriet no konstatētā par patēriņa kredītīgumā, kurš ir noslēgts starp patērētāju un pakalpojuma sniedzēju, ietvertā noteikuma negodīgumu, lai nodrošinātu, ka patērētājam principā šis noteikums nav saistošs, šai tiesai ar to principā nav jāveic ieskaits starp veikto maksājumu, pamatojoties uz minēto noteikumu, un atlikušo maksājumu saskaņā ar šo līgumu, ja vien tiek ievēroti līdzvērtīguma un efektivitātes principi.

Par piekto jautājumu

- 50 Vispirms ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa piekto jautājumu ir uzdevusi gadījumam, ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša.
- 51 Tādējādi ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai gadījumā, ja saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu, lasot to kopā ar līdzvērtības un efektivitātes principiem, valsts tiesai, kurā ir iesniegts pieteikums par maksājuma rīkojumu, būtu pienākums pēc savas ierosmes veikt ieskaitu starp maksājumu, kas veikts, pamatojoties uz negodīgo noteikumu un ir iekļauts patēriņa kredītīgumā, un atlikumu saskaņā ar šo līgumu, šī tiesību norma būtu jāinterpretē tādējādi, ka šai tiesai nav jāpiemēro tāda augstākas instances tiesas judikatūra, ar kuru šāda ieskaits veikšana pēc savas ierosmes ir aizliegta.
- 52 Šajā ziņā ir jākonstatē – no Tiesas judikatūras izriet, ka šai tiesai, ņemot vērā Savienības tiesību pārākuma principu, nav jāpiemēro augstākas instances tiesas judikatūra, kāda ir aplūkota pamatlietā, ar kuru tai ir aizliegts pēc savas ierosmes veikt ieskaitu maksājuma rīkojuma ietvaros, kas atbilst starpībai starp summām, kuras attiecīgais parādnieks ir samaksājis, pamatojoties uz noteikumiem, kas tiek uzskatīti par negodīgiem, tāpat tādā pašā gadījumā šāda judikatūra nav saderīga ar Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *Gutiérrez Naranjo* u.c., C-154/15, C-307/15 un C-308/15, EU:C:2016:980, 74. punkts).
- 53 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi – ja saskaņā ar šo tiesību normu, lasot to kopā ar līdzvērtības un efektivitātes principiem, valsts tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rīkojumu, būtu pienākums pēc savas

ierosmes veikt ieskaitu starp maksājumu, kas veikts, pamatojoties uz negodīgu noteikumu, kurš ir iekļauts patēriņa kredītlīgumā, un atlikušo summu saskaņā ar šo līgumu, šai tiesai nav jāpiemēro pretēja augstākas instances tiesas judikatūra.

Par tiesāšanās izdevumiem

54 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rikožuma izdošanu, lai gan parādnieks–patērētājs nepiedalās procedūrā līdz šī maksājuma rikožuma izdošanai, pēc savas ierosmes ir jānoraida negodīga noteikuma piemērošana tādā kredītlīgumā, kas ir noslēgts starp šo patērētāju un attiecīgo pakalpojumu sniedzēju, pamatojoties uz kuru ir balstīta daļa no minētā parāda. Šādā gadījumā šai tiesai ir iespēja daļēji noraidīt šo pieteikumu ar nosacījumu, ka šis līgums var turpināt pastāvēt bez jebkādam citām izmaiņām, pārskatīšanas vai papildinājumiem, un tas ir jāpārbauda minētajai tiesai.
- 2) Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi – lai gan šajā tiesību normā valsts tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rikožumu, ir noteikts pienākums izdarīt visus secinājumus, kas saskaņā ar valsts tiesībām izriet no konstatētā par patēriņa kredītlīgumā, kurš ir noslēgts starp patērētāju un pakalpojuma sniedzēju, ietvertā noteikuma negodīgumu, lai nodrošinātu, ka patērētājam šis noteikums nav saistošs, šai tiesai principā nav jāveic ieskaits starp veikto maksājumu, pamatojoties uz minēto noteikumu, un atlikušo maksājumu saskaņā ar šo līgumu, ja vien tiek ievēroti līdzvērtīguma un efektivitātes principi.
- 3) Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja saskaņā ar šo tiesību normu, lasot to kopā ar līdzvērtības un efektivitātes principiem, valsts tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rikožumu, būtu pienākums pēc savas ierosmes veikt ieskaitu starp maksājumu, kas veikts, pamatojoties uz negodīgu noteikumu, kurš ir iekļauts patēriņa kredītlīgumā, un atlikušo summu saskaņā ar šo līgumu, šai tiesai nav jāpiemēro pretēja augstākas instances tiesas judikatūra.

[Paraksti]